

Erfgoed
Gelderland

Werkplan 2022

Stichting Erfgoed Gelderland

Inhoud

1.	Inleiding Erfgoed Gelderland	3
2.	Speerpunten 2022	4
3.	Samen verleden toekomst geven	5
4.	Aansluiten op de provinciale doelen	7
5.	Uitwerking hoofddoel in producten en diensten	10
	5.1 Kennisontwikkeling ten behoeve van het Verhaal van Gelderland	10
	5.2 Zichtbaarheid vergroten van het Verhaal van Gelderland	10
	5.3 Verbinding met de omgeving versterken ten behoeve van het Verhaal van Gelderland	12
	5.4 Werkplan 2022	12
	5.5 Toelichting activiteiten en projecten	14
6.	Begroting 2022	22
	6.1 Toelichting op de begroting	22
7.	Bijlagen	23
	Bijlage 1: Ieders Museum 2022 / Publieksbereik Verhaal van Gelderland	23
	Bijlage 2: Publieksarcheologie	28
	Bijlage 3: Leerstoel Gelderse Geschiedenis	28

Foto voorkant: Schatkamers van Gelderland, een game met 3D gescande objecten.

1. Inleiding Erfgoed Gelderland

De stichting Erfgoed Gelderland werd in 1957 opgericht door 30 Gelderse erfgoedorganisaties die beter wilden samenwerken en kennis delen. De organisatie groeide, mede dankzij een structurele subsidie van de provincie Gelderland, in de jaren tachtig van de 20ste eeuw uit tot een ondersteuningsbureau voor de Gelderse erfgoedsector. In opdracht van de provincie ondersteunde de stichting het brede Gelderse erfgoedveld. In 2010 werd samen met het Gelders Archief de coöperatie Erfgoed Gelderland UA opgericht, waardoor het ondernemerschap van de samenwerkende erfgoedsector juridisch werd gescheiden van de ondersteuning door de provincie Gelderland. Door de personele unie van zowel Raad van Toezicht als Raad van Bestuur zijn stichting en coöperatie nauw met elkaar verbonden.

Ten behoeve van de ruim 230 leden vormen de medewerkers van de stichting het bureau van de coöperatie. Hier kunnen de leden advies krijgen, worden relevante projecten geïnitieerd en is een aantal diensten ondergebracht die de onderlinge samenwerking bevorderen. De provincie bereikt via de stichting Erfgoed Gelderland het grootste en meest relevante deel van het Gelderse erfgoedveld. Naast de ondersteuningstaak die de stichting in opdracht van de provincie uitvoert, realiseren wij extra (actuele en flexibele) projecten in opdracht van de provincie, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), culturele organisaties of Gelderse gemeenten. Zowel de basisondersteuningstaak als de extra projecten komen ten goede aan de professionaliteit, de brede samenwerking en de ontwikkeling van het Gelderse erfgoedveld.

In dit werkplan staan de activiteiten beschreven die de stichting uitvoert. Het Gelderse erfgoedveld waarmee actief wordt samengewerkt bestaat uit 236 organisaties – allemaal leden van de coöperatie Erfgoed Gelderland:

- 87 Musea
- 85 organisaties voor lokale geschiedenis en beleving (inclusief historische verenigingen)
- 31 monumenten, landgoederen en natuurorganisaties
- 23 archieven, bibliotheken en collectiebeherende organisaties
- 10 cultuur- en erfgoedcentra

Van deze groep waar Erfgoed Gelderland zich primair op richt zijn 126 organisaties opengesteld voor publiek ten behoeve van vrijetijdsbesteding / in het kader van toerisme.¹

September 2021

Marc Wingens, algemeen directeur

Liesbeth Tonckens, directeur bedrijfsvoering

¹ Hierbij zijn niet inbegrepen de bibliotheken en archieven die publiekstoegankelijk zijn.

2. Speerpunten 2022

Erfgoed Gelderland heeft voor 2022 een werkplan opgesteld dat nauw aansluit bij de provinciale Uitgangspuntennotitie uit 2020 en de Bijlagen bij de uitgangspuntennotitie van voorjaar 2021. Daarnaast hangt het werkplan samen met de werkambitie van CultuurOost en Rijnbrink, Gelderse partners waarmee wij onze structurele band intensiveren.

Er zijn drie speerpunten gekozen waar onze organisatie in 2022 bijzondere aandacht aan wil besteden, omdat zij passen in deze tijd en aansluiten op de activiteiten die Erfgoed Gelderland de afgelopen jaren in gang heeft gezet.

1. Verhaal van Gelderland: Erfgoed Gelderland zorgt voor draagvlak en ondersteuning bij de musea en overige publiekstoegankelijke locaties om op al die plekken samen voor een breed publiek het Verhaal van Gelderland te vertellen. Dit sluit aan op de gelijknamige vierdelige (populairwetenschappelijke) publicatie die in 2022 zal verschijnen. Het netwerk wordt aangehaald, de samenwerking geïntensiveerd en de producten worden afgestemd op de behoeften van inwoners en toeristen. Wij willen dat er een inclusief verhaal wordt verteld; niet alleen de bekende rode draden, maar ook aandacht schenken aan verhalen van vrouwen, het Gelderse slavernijverleden en de uiteenlopende groepen migranten die hier zijn neergestreken. Wij zullen dit plan verder concreet maken met de in 2021 opgerichte Programmaraad, bestaande uit een vertegenwoordiging van de leden van de coöperatie Erfgoed Gelderland. In 2021 heeft het Neder-Germaanse deel van de Romeinse Limes, dat dwars door Gelderland loopt, de status van Unesco-werelderfgoed gekregen. Met onze partners zullen wij deze belangrijke Gelderse verhaallijn in 2022 de aandacht geven die hij verdient.
2. Aandacht voor het belang van erfgoedparticipatie (vrijwilligers) is actueel in overheidsbeleid. Zowel de provincie Gelderland als de RCE (aandachtsveld erfgoedparticipatie) en het Fonds voor Cultuurparticipatie vinden ondersteuning van deze groep belangrijk. Erfgoed Gelderland ondersteunt al jaren diverse vrijwilligersgroepen die met erfgoed werken. We zullen in 2022 deze ondersteuning verder uitbouwen en verfijnen, onder andere door coaching, scholing en aandacht voor jongeren. Om beter recht te doen aan het onderwerp spreken we in aansluiting op het verdrag van Faro over erfgoedparticipatie in plaats van over vrijwilligers. Erfgoed participatie is breder en gaat zowel over vrijwilligers als over professionals die met vrijwilligers samenwerken en hen aansturen en over gemeenschappen van mensen die iets in het erfgoed voor elkaar willen krijgen.
3. Door samen te werken met de collega-erfgoedhuizen versterken we onze kennis en verbreden we onze slagkracht. We werken samen op de thema's: vrijwilligers, erfgoedparticipatie, erfgoededucatie en digitalisering (digitalisering van collecties, coaching van erfgoedvrijwilligers en landelijk overleg digitale erfgoedportals). Noord-Brabant, Zuid-Holland en Zeeland (educatie) zijn de provincies waar het meest intensief mee wordt samengewerkt, maar de gesprekken worden met alle provinciale erfgoedhuizen gevoerd in de netwerken OPEN (Overleg Provinciale Erfgoedinstellingen Nederland), LCM (Landelijk Contact Museumconsulenten) en het Landelijk Vakoverleg Erfgoededucatie. Wij zullen deze samenwerking voortzetten met als achterliggend doel de kwaliteit van de output van Erfgoed Gelderland ten behoeve van het Gelderse erfgoedveld te verbeteren.

3. Samen verleden toekomst geven

3.1 Missie en visie

Missie

Erfgoed biedt inspiratie en troost, maakt verbanden met anderen en de omgeving invoelbaar, reikt alternatieven aan en geeft inzicht en houvast in een snel veranderende wereld. Een krachtige erfgoedsector verrijkt de levens van mensen.

Visie

Stichting Erfgoed Gelderland ondersteunt de erfgoedsector in Gelderland bij het duurzaam beheren van collecties en het vertellen van verhalen over erfgoed. We willen de onderlinge samenwerking stimuleren en bijdragen aan een duurzame, diverse en inclusieve erfgoedsector die aansluit bij de actualiteit en voorbereid is op de toekomst. Samen verleden toekomst geven.

Werkwijze

Stichting Erfgoed Gelderland ondersteunt het erfgoedveld op individueel, collectief en strategisch niveau, met oog voor de uiteenlopende behoeften van vrijwilligers- en professionele organisaties. Wij kennen en begrijpen de bijzondere dynamiek van het werken van en met erfgoedvrijwilligers. We zijn erfgoed specialisten die breed, buiten onze specialistische kaders, kunnen denken en in staat zijn mensen en organisaties te verbinden. Erfgoedorganisaties kunnen bij ons terecht voor advies, scholing en projecten. Erfgoed Gelderland houdt trends in de gaten en vertaalt deze voor de achterban in (online) adviezen, symposia en kennissessies. In dit verband zijn momenteel duurzaamheid, participatie en inclusie belangrijke thema's. We beperken ons niet tot de erfgoedsector, maar leggen verbanden met andere beleidsterreinen zoals toerisme en zorg & welzijn. Een breed perspectief en het delen van ervaringen zijn van groot belang voor een effectieve aanpak. Daarom werken we samen met Gelderse partners, de landelijke collega-erfgoedhuizen en kijken we in Europa naar versterking door samenwerking.

Erfgoed Gelderland is een uitvoeringsorganisatie (stichting) die subsidie ontvangt van de provincie Gelderland voor het ondersteunen van de Gelderse erfgoedsector. Stichting Erfgoed Gelderland is tevens het bureau van de coöperatie Erfgoed Gelderland. Door de coöperatieve gedachte binnen het Gelderse erfgoedveld te stimuleren willen wij de onderlinge samenwerking en kennisdeling van de leden op de langere termijn bevorderen en ondersteunen.

Dit werkplan richt zich op de activiteiten van de stichting. Het Gelderse erfgoedveld, met name de leden van de coöperatie, profiteert van de activiteiten van de stichting. De specifieke activiteiten van de coöperatie Erfgoed Gelderland worden in dit werkplan niet beschreven.

3.2 Uitgangspunten voor ons werken en handelen

Erfgoed Gelderland is zich bewust van zijn maatschappelijke opdracht en verantwoordelijkheid. Daarom volgen wij de actuele codes waarmee wij het werkveld willen laten zien transparant, eerlijk en inclusief te werken. Dit geldt niet alleen voor de interne organisatie, maar heeft ook invloed op

de keuzes bij externe activiteiten en projecten. De raad van toezicht en raad van bestuur van Erfgoed Gelderland kennen de code Governance Cultuur, werken volgens deze code en evalueren jaarlijks de eigen prestaties. Wij streven naar optimale transparantie en openheid in onze wijze van werken. We stimuleren een bedrijfscultuur van openheid en leren waarin we elkaar durven aanspreken en fouten kunnen benoemen.

De kernwaarden van Fair Practice zijn: solidariteit, vertrouwen, transparantie, diversiteit en duurzaamheid. Het zijn termen die in interne gesprekken regelmatig terugkomen en aansluiten bij de bedrijfscultuur. We willen met alle typen medewerkers open en eerlijke afspraken over beloning en verwachting.

Op de website van Erfgoed Gelderland is het onderstaande statement te vinden:

Erfgoed Gelderland staat voor: Samen Verleden Toekomst Geven.

'Samen' is meer dan de leden van Erfgoed Gelderland. Samen staat ook voor het streven naar inclusie, zodat iedereen de gelegenheid heeft mee te doen aan de activiteiten die wij ontwikkelen en toegang te krijgen tot het Gelderse erfgoed.

'Verleden' staat voor erfgoed, collecties, verhalen en geschiedenis. Wij streven ernaar dit verleden met een brede en open blik te bekijken met de bedoeling diversiteit te waarborgen. We staan open voor andere en nieuwe invalshoeken, aangedragen vanuit de maatschappij, en halen daarmee ook de verhalen die niet of nauwelijks verteld worden naar boven. Wij willen ruimte bieden voor discussie, meebewegen met maatschappelijke ontwikkelingen en aansluiten bij de actualiteit.

Vanuit deze standpunten willen wij, met de expertise van onze leden, het verleden context bieden, naar het heden vertalen en begrijpelijk, herkenbaar en beleefbaar maken voor iedereen.

Op deze wijze willen wij het Gelderse verleden een duurzame 'Toekomst Geven'.

Mochten we onbewust van dit statement afwijken, dan willen we daarop aangesproken worden.

Voor goed begrip van de termen Diversiteit en Inclusie verwijzen we naar de [Code Culturele Diversiteit](#), Erfgoed Gelderland najaar 2020.

Aandachtspunt 2022: agenderen om in overleg met de raad van toezicht van Erfgoed Gelderland voor elk van de drie codes een verbeterpunt aan te dragen.

4. Aansluiten op de provinciale doelen

In juni 2020 verscheen de *Uitgangspuntennotitie Cultuur en Erfgoed 2021* van de Provincie Gelderland waarin wordt ingegaan op de wijze waarop de provincie het cultuur- en erfgoedklimaat in Gelderland in stand wil houden en versterken. Begin 2021 kwam de provincie met een bijlage waarin nader werd ingegaan op de uitvoering van deze uitgangspunten. De kernwoorden in de Uitgangspuntennotitie zijn: *verbinden, verwonderen & bewaren, duurzaam toegankelijk* en *ruimte voor de regio's*. Hieraan worden vier doelstellingen gekoppeld, waaronder ('Versterken van) de Gelderse identiteit'. In de begin 2021 verschenen Bijlage bij de notitie, die op de uitvoering van de uitgangspunten is gericht, wordt de uitvoering van deze laatste doelstelling met name bij Erfgoed Gelderland gelegd. Hierbij gaat het om het vertellen van het Verhaal van Gelderland.

Erfgoed Gelderland herkent zich in de kernwoorden uit de Uitgangspuntennotitie. Hieronder een korte 'interpretatie' ervan aanhakend op onze werkzaamheden. De beschrijving van de projecten die hiervoor worden ingezet is te vinden in hoofdstuk 5.

- **Verbinden, verwonderen en bewaren**

Erfgoed Gelderland houdt zich bezig met zowel de materiële als de immateriële cultuur, het bevorderen van historisch besef en het vorm geven aan de gezamenlijke identiteit. Wij vinden het belangrijk dat mensen sporen uit het verleden leren herkennen in hun eigen leefomgeving. Dat is wat mensen in een regio bindt en het biedt hun reflectie op de actuele werkelijkheid.

Activiteiten en projecten: o.a. publieksarcheologie, romeinse limes, verhalenwebsite mijnGelderland, slavernijverleden, oral history en storytelling, erfgoedfestival, erfgoedparticipatie en advies rondom presenteren en exposeren.

- **Streven naar duurzame toegankelijkheid**

Erfgoed Gelderland wil erfgoed en cultuur toekomstbestendig en duurzaam maken voor een breed (nieuw) publiek en streeft naar toegankelijkheid voor iedereen. We stimuleren organisaties om na te denken over hun wijze van financiering en mogelijke nieuwe verdienmodellen.

Activiteiten en projecten: o.a. Collectie Gelderland, ondersteuning en deskundigheidsbevordering erfgoedvrijwilligers, innovatieve publiekstoepassingen in games met 3D-objecten en virtual reality, leders Museum, advisering op maat, trainingen en netwerken.

- **Ruimte voor de regio**

Erfgoed Gelderland heeft de afgelopen jaren een rol gespeeld bij verschillende Cultuur & Erfgoedpacten. Daarnaast stimuleren we regionale samenwerking en afstemming tussen musea en lokale culturele organisaties.

Activiteiten en projecten: o.a. ontwikkelen regionale verhaallijnen en lokale historische canons; regionale samenwerking stimuleren; ondersteunen van ontwikkeling gemeentelijke museumvisies.

De provincie formuleert vier doelstellingen:

1. Versterken van de culturele infrastructuur;
2. Stimuleren van deelname aan cultuur en erfgoed via educatie en participatie;
- 3. Versterken Gelderse Identiteit;**
4. Behouden en ontwikkelen van erfgoed.

De opdracht aan Erfgoed Gelderland heeft vooral betrekking op de derde doelstelling, het versterken van de Gelderse identiteit. Hieronder wordt eerst dit doel uitgewerkt, waarna ook de andere doelen kort behandeld worden, aangezien Erfgoed Gelderland ook daaraan een bijdrage levert.

Doel nr. 3. Versterken Gelderse identiteit / Verhaal van Gelderland

Erfgoed Gelderland wordt door de provincie beschouwd als de organisatie die ervoor kan zorgen dat het Verhaal van Gelderland verteld wordt. Inderdaad staan de taken die Erfgoed Gelderland vanouds heeft – zorg voor en zichtbaar maken van erfgoed en geschiedenis – in het teken van dit verhaal. In de Regioplannen die CultuurOost voor de provincie heeft opgehaald, spelen verhaallijnen een belangrijke rol. Erfgoed Gelderland gaat hier in 2022 werk van maken, vanuit drie subdoelen:

a. Kennis ontwikkelen

Om het Verhaal van Gelderland optimaal te vertellen is kennis nodig: wetenschappelijke kennis, vakkennis over erfgoedcollecties en actuele kennis over trends en ontwikkelingen. Het gaat zowel over professionele kennis van de medewerkers van Erfgoed Gelderland als om kennis die zij overbrengen aan het erfgoedveld.

b. Zichtbaarheid vergroten

Om het Verhaal van Gelderland zichtbaar te maken voor zowel het erfgoedveld als de inwoners en toeristen gaan we het (populair-)wetenschappelijke Verhaal van Gelderland vertalen richting het publiek in samenwerking met de musea. Het werelderfgoed van de Romeinse limes zal in 2022 volop in de belangstelling staan. Door middel van onze websites bereiken we een groot publiek dat zo in aanraking komt met de verhalen. Door EG wordt veel aandacht besteed aan communicatie waarbij steeds zowel richting het erfgoedveld als richting het brede publiek wordt gecommuniceerd. Het Erfgoedfestival kan fungeren als boegbeeld bij het zichtbaar maken van het Verhaal van Gelderland.

c. Verbindingen versterken

Om het Verhaal van Gelderland ook in de toekomst betekenis te geven wordt ingezet op verbeteren samenwerking erfgoedveld, verbinding met het onderwijs, met jongeren en vrijwilligers en met andere beleidsterreinen.

In hoofdstuk 5 worden deze activiteiten verder uitgewerkt en toegelicht.

Doel nr. 1 Versterken van de culturele infrastructuur

De verzameling van Gelderse erfgoedinstellingen in de coöperatie Erfgoed Gelderland (ruim 230 leden) vormt een belangrijk onderdeel van de Gelderse culturele infrastructuur. Stichting Erfgoed Gelderland zorgt op allerlei manieren voor de stevigheid van dit netwerk. Erfgoed Gelderland is bovendien verbonden met het bibliotheeknetwerk (rechtstreeks, met organisaties als Rozet en CODA, maar ook indirect, vanwege onze structurele band met Rijnbrink). Via de musea is er tevens een sterke band met de kunstsector. Concreet in 2022: Programma Vrijheid in samenwerking met Rijnbrink.

Doel nr. 2 Stimuleren van deelname aan cultuur en erfgoed via educatie en participatie.

Erfgoed Gelderland wil de komende jaren verder vormgeven aan de [FARO-conventie erfgoedparticipatie](#).² Dit doen we in samenwerking met de erfgoedhuizen in Noord-Brabant en Zuid-Holland en de Rijksdienst Cultureel Erfgoed. Ons samenwerkingsproject heeft als titel: Regio is Groei.³

Op het vlak van erfgoededucatie voor het primair onderwijs werkt Erfgoed Gelderland samen met CultuurOost en de 26 Gelderse Coördinatiepunten Cultuureducatie. Reizen in de Tijd (www.reizenindetijd.nl) is hiervoor het platform. Sinds enige tijd wordt dit Gelderse platform ook gebruikt in de provincies Zeeland en Limburg, wat tot samenwerking heeft geleid.

We worden graag betrokken bij de Cultuur- en Erfgoedpacten voor het bevorderen van de regionale identiteit op basis van het gedeelde verleden en hebben hierover contact met de provincie, CultuurOost en een aantal samenwerkende gemeenten.

Sinds 2006 bedenkt en organiseert Erfgoed Gelderland, met tussenposen van een of enkele jaren, een Gelders Erfgoedfestival. Op deze manier verbinden we het Gelderse erfgoed met kunst en andere beleidsterreinen en brengen we de inwoners van Gelderland op nieuwe manieren in contact met al het moois dat Gelderland op dit vlak te bieden heeft. Het Erfgoedfestival is een belangrijke manier om de provincie te profileren.

Doel nr. 4 Behouden en ontwikkelen van erfgoed

Erfgoed Gelderland richt zich in de eerste plaats op het roerende en immateriële erfgoed maar heeft ook te maken met monumenten en archeologie. Niet voor niets zijn alle erfgoedorganisaties voor onroerend erfgoed eveneens lid van de coöperatie Erfgoed Gelderland.

De publieksarcheoloog van EG coördineert de ArchoHotspots en de archeologische netwerken van professionals en vrijwilligers. De digitalisering van Gelderse collecties heeft voor een belangrijk deel betrekking op archeologische objecten (met name, maar niet alleen, bij Museum Het Valkhof-Kam).

Erfgoed Gelderland heeft in het landelijke samenwerkingsverband Romeinse Limes Nederland (RLN) een substantiële bijdrage geleverd aan de ratificatie van de Romeinse Limes Unesco-werelderfgoed. In 2022 worden hiervoor nog meer publieksactiviteiten georganiseerd.

De verhalen op www.mijnGelderland.nl geven betekenis aan monumenten en archeologie. De kennis van EG over beheer en behoud van voorwerpen die in monumentale gebouwen staan, kan niet los worden gezien van het beheer van het monument zelf.

De Erfgoedmonitor van Erfgoed Gelderland bevat belangrijke informatie over de leden van de coöperatie Erfgoed Gelderland, bedoeld voor interne beleidsontwikkeling en externe lobby. Ook de organisaties voor onroerend erfgoed leveren hiervoor informatie aan. Wellicht is het mogelijk deze informatie te koppelen aan de interne provinciale erfgoedmonitor voor 'hard' erfgoed.

² <https://www.cultureelerfgoed.nl/onderwerpen/erfgoedparticipatie-faro>

³ <https://erfgoedgelderland.nl/lancering-programma-regio-is-groei>

5. Uitwerking hoofddoel in producten en diensten

De hoofddoelstelling van de provincie voor Erfgoed Gelderland luidt:

“Het versterken van de Gelderse identiteit door Verhaal van Gelderland”

Erfgoed Gelderland wil dit concreet realiseren met behulp van drie subdoelen:

1. Kennisontwikkeling
2. Zichtbaarheid vergroten
3. Verbindingen versterken

5.1 Kennisontwikkeling ten behoeve van het Verhaal van Gelderland

Om het Verhaal van Gelderland optimaal te vertellen is kennis nodig.

- **Wetenschappelijke kennis**
 - Kennis over de feitelijke historie van de provincie (boekpublicatie verschijnt in 2022).
 - Kennis over publiekswetenschap (Erfgoed Gezocht: archeologie).
 - Oral history (op een wetenschappelijk verantwoorde manier historische verhalen verzamelen).
- **Vakkennis over erfgoedcollecties**
 - Advisering op maat (bedrijfsvoering, fondswerving, collectiebeheer en publieksbereik).
 - Digitalisering van collecties (Collectie Gelderland).
 - Kennis over het optimaal beheren en bewaren van voorwerpen/collecties.
 - Aansluiten bij landelijke standaarden zoals de Nationale Strategie Digitaal Erfgoed van het NDE, de Museumnorm van de Museumvereniging en LCM of de Museale Weegschaal van het RCE.
- **Actuele kennis over trends en ontwikkelingen**
 - In landelijke samenwerkingsverbanden (OPEN, RCE/OCW, NDE (Netwerk Digitaal Erfgoed)) kennis vermeerderen en ontwikkelen door scholing aan te bieden over vrijwilligers, coaching van erfgoedparticipatie en coaching van digitaliseringsprojecten.
 - Scholing en projecten om te activeren en te prikkelen (diversiteit & slavernijverleden, erfgoedparticipatie en -educatie, gamificatie, moderne presentatiemiddelen).
 - Ethische vraagstukken aansnijden in webinars of trainingen over gebruik van big tech en verzamelen van persoonsgegevens.

5.2 Zichtbaarheid vergroten van het Verhaal van Gelderland

Om het Verhaal van Gelderland zichtbaar te maken voor zowel het erfgoedveld als de inwoners en toeristen gaan we het wetenschappelijke Verhaal van Gelderland in samenwerking met de musea

vertalen voor het publiek. Hierbij kan het Erfgoedfestival als boegbeeld fungeren. Ook manifestaties die het gevolg zijn van de grote belangstelling voor archeologie (bv. in verband met de ratificatie van de Romeinse limes als werelderfgoed) kunnen hier aan bijdragen. Door middel van onze websites bereiken we een groot publiek dat zo in aanraking komt met de verhalen. Vanuit EG wordt veel aandacht besteed aan communicatie, waarbij steeds zowel richting het erfgoedveld als richting het brede publiek wordt gecommuniceerd.

- **Verhaal van Gelderland - publiek**

- Publieksbereik Verhaal van Gelderland: samen met de Programmaraad thema's bepalen en activiteiten ontwikkelen.
- Budget leders Museum inzetten voor het vertellen van het publieksverhaal; hier een campagne aan verbinden die de doelgroep voor musea verbreedt en musea stimuleert samen te werken binnen de gekozen thema's. Zie de bijlage voor een verdere uitwerking van dit plan.
- Romeinse limes als Werelderfgoed positioneren.
- Het Erfgoedfestival als boegbeeld voor het Verhaal van Gelderland.

- **Websites**

- CollectieGelderland (www.collectiegelderland.nl) is met meer dan een half miljoen museale objecten het belangrijkste portaal in Gelderland voor mensen met belangstelling voor museum- en andere erfgoedcollecties.
- mijnGelderland (www.mijngelderland.nl) is dé verhalenwebsite waarop het Verhaal van Gelderland vanuit alle regio's en invalshoeken wordt verteld. Met name de historische verenigingen vinden hier een platform.
- Reizen in de Tijd (www.reizenindetijd.nl) is de educatieve website die basisschool en museum met elkaar verbindt door middel van bezoeken. De website wordt momenteel ook uitgerold in Zeeland en Limburg.
- Erfgoedvrijwilliger (www.erfgoedvrijwilliger.nl) is opgezet door Erfgoed Gelderland, maar in 2021 omgebouwd tot landelijke website waarin ook andere provinciale erfgoedhuizen participeren. Om meer mensen warm te maken voor vrijwilligerswerk in het erfgoed is zichtbaarheid van dat werk een belangrijke voorwaarde.
- Onderzoeken of het mogelijk is om een bovenliggende portaalwebsite te maken met als naam *Verhaal van Gelderland* (www.verhaalvangelderland.nl). Via deze website zouden de hierboven genoemde sites bereikt en met elkaar verbonden worden. Op de portal wordt het verbindende verhaal van Gelderland letterlijk in kaart gebracht.

- **Publieksarcheologie**

- Versterken van de zichtbaarheid door het inzetten van ArchoHotspots, publieksactiviteiten rondom werelderfgoed Romeinse limes, het Romeinennetwerk, de Nationale Archeologiedagen en citizen science-project Erfgoed Gezocht. De Gelderse Archeologische Kroniek wordt jaarlijks digitaal toegevoegd aan mijnGelderland.

- **Erfgoedfestival**

- Voor het erfgoedfestival 2022 wordt gedacht aan een evenement dat nauw aansluit bij Verhaal van Gelderland en inzet op het vergroten van de brede betrokkenheid van de inwoners bij het Verhaal van Gelderland. Over de exacte verschijningsvorm wordt najaar 2021 met de provincie gesproken.

5.3 Verbinding met de omgeving versterken ten behoeve van het Verhaal van Gelderland

Om het Verhaal van Gelderland ook in de toekomst betekenis te geven, zetten we in op verbinding met het onderwijs, met jongeren en vrijwilligers en met andere beleidsterreinen.

- **Onderwijs en jongeren**
 - Erfgoededucatie, Reizen in de Tijd: verbinden van jongeren met hun eigen leefomgeving.
 - Samenwerken met HBO en WO: jongeren in stages projecten laten uitvoeren voor musea en andere erfgoedorganisaties.
 - Jongerengilde van studenten en pas afgestudeerden die gevraagd en ongevraagd projecten opzetten en erfgoedorganisaties adviseren over het bereiken van jongeren.
 - Programma Burgerschap en Vrijheid dat wordt uitgevoerd samen met Rijnbrink, de drie Gelderse oorlogsmusea en de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN). (De samenwerking met diverse ROC's verloopt via de HAN.)
- **Erfgoedparticipatie / vrijwilligers**
 - Het landelijke project Regio is Groei richt zich op erfgoedparticipatie, zodat zoveel mogelijk mensen worden betrokken bij het erfgoed van hun eigen omgeving. Versterken van initiatieven van vrijwilligers en stimuleren van blijvende betrokkenheid.
- **Andere beleidsterreinen**
 - De Gelderse Bloem: verbinden van erfgoed en geschiedenis met actuele maatschappelijke opgaven zoals klimaatverandering en sociale cohesie, waardoor de discussie wordt verrijkt, verdiept en verhelderd.

5.4 Werkplan 2022

Per doel wordt een aantal concrete activiteiten genoemd. De nummering verwijst naar de toelichting over die activiteit op de volgende pagina.

Doel	Activiteiten/diensten	Uren	Totaal
1 Kennis ontwikkelen	1. Advisering	1485	
	2. Scholing - ontwikkelen en organiseren	347	
	3. Scholing - eigen deskundigheidsbevordering	475	
	4. Collectie Gelderland	1855	
	5. Beheer en Behoud	514	
	6. Landelijk en internationaal netwerk	615	
	7. Diversiteit en slavernijverleden	539	
	8. Geschiedenis en Oral History	180	
	9. Fondswerving	145	
	10. Verhaal van Gelderland - publicatie	472	
	11. Erfgoed Gezocht	513	
Subtotaal			7140
2 Zichtbaarheid vergroten	12. MijnGelderland	792	
	13. Webredactie publiekswbsites (incl. www.erfgoedvrijwilliger.nl)	835	
	14. Communicatie	2025	

	15. Verhaal van Gelderland - publiek	545
	16. Ieders Museum	392
	17. Publieksarcheologie	1039
	18. Erfgoedfestival	310
	Subtotaal	5938
3	Verbindingen versterken	
	19. Aanloop en innovatie	2097
	20. Erfgoededucatie, RidT	582
	21. Samenwerken HBO / WO	120
	22. Netwerk met de leden versterken	280
	23. Netwerk provinciale partners	150
	24. Teamoverleg	1250
	25. Erfgoed en jongeren	429
	26. Erfgoedparticipatie	475
	27. Burgerschap en Vrijheid	317
	28. De Gelderse Bloem	50
	Subtotaal	5700
4	Intern beleid, bestuur en organisatie	3832
	Totaal uren directe projecten en ondersteuning daarvan	22.610

Risico continuïteit websites

Erfgoed Gelderland zet voor veel activiteiten websites in als manier om kennis te borgen en verhalen breed toegankelijk te maken. We werken nauw samen met externe leveranciers en zijn van hen afhankelijk voor hosting en onderhoud. Indien deze ICT-partners niet tijdig kunnen leveren, bijvoorbeeld vanwege krapte op de arbeidsmarkt, zullen onze activiteiten hier hinder van ondervinden, zoals we in het verleden al diverse malen hebben gemerkt. Hoewel dit probleem nooit geheel te ondervangen is, is een oplossingsrichting het bundelen van krachten met andere erfgoedhuizen – die eigenaar zijn van soortgelijke websites –, zodat we samen sterker staan tegenover de leveranciers (bijvoorbeeld als het gaat om prijsafspraken en *storage*) en bovendien ICT-kennis in huis kunnen halen en onderling delen die ons beter voorbereidt en minder afhankelijk maakt. Samenwerken met NDE hoort hier ook bij.

5.5 Toelichting activiteiten en projecten

KENNIS ONTWIKKELEN		Output
1.	<p>Advisering</p> <p>Erfgoedbeheerders kunnen voor de meest uiteenlopende vragen een beroep doen op de medewerkers van Erfgoed Gelderland. Indien nodig wordt men doorverwezen naar andere specialisten. Erfgoed Gelderland hanteert normen die landelijk of internationaal zijn vastgelegd zoals de Museumnorm, DERA voor digitalisering, FARO voor erfgoedparticipatie, Spectrum voor collectiebeheer.</p>	<p>Korte en langere adviesvragen, uiteenlopende onderwerpen, gerealiseerd door alle inhoudelijke medewerkers</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ondersteuning bieden bij het werken volgens geldende kwaliteitsnormen
2.	<p>Scholing - ontwikkelen en organiseren</p> <p>Scholing is essentieel om in het specialistische vak van erfgoedbeheer, -behoud en -ontwikkeling mensen op te leiden en bij te scholen. De scholing kent drie niveaus: basistrainingen, verdiepende bijeenkomsten en lezingen, symposia en masterclasses. Voor de basistrainingen wordt uit efficiencyoverwegingen samengewerkt met de erfgoedhuizen in de andere provincies (e-learning modules). Voor de andere vormen van scholing worden (live)bijeenkomsten georganiseerd om ervaringen uit te wisselen. Met name voor vrijwilligers is het aanbod aan scholing en training enorm belangrijk en een basisvoorwaarde voor het samen kunnen behouden van het erfgoed en vertellen van het hier op aansluitende Verhaal van Gelderland.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - 3 nieuwe e-learning trainingen - Continuering 5 e-learning trainingen - 5 cursussen / trainingen - 3 webinars / symposia
3.	<p>Scholing - eigen deskundigheidsbevordering</p> <p>Trainingen ten behoeve van de eigen kennisontwikkeling van de medewerkers van EG</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Elke medewerker maakt een eigen scholingsplan - Good Habitz-aanbod voor alle medewerkers als algemene ontwikkeling van vaardigheden
4.	<p>Collectie Gelderland</p> <p>Voorwerpen vormen een belangrijke basis voor het Verhaal van Gelderland; zij zijn de tastbare herinneringen. Collectie Gelderland werkt in 2022 vanuit zes pijlers. Dit zijn: collecties tonen, collecties beheren, kwaliteit verbeteren, innoveren, adviseren en verbinden. Het gaat om het digitaal goed bewaren en optimaal tonen in samenhang van alle voorwerpen die onderdeel zijn van het Verhaal van Gelderland.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Technisch verbeteren en onderhouden van de database en website CG - Adviseren van bestaande deelnemers - Informeren en begeleiden nieuwe deelnemers - Landelijke overleg om standaarden op peil te houden en samen kennis te ontwikkelen (2x)

	Voor alle digitale projecten en de eigen interne ICT kijken we naar beveiliging en veiligheid van de data en letten we op de actuele ontwikkelingen op dat gebied.	<ul style="list-style-type: none"> - Netwerkbijeenkomsten organiseren (8x) en nieuwsbrief versturen (4x) - Begeleiding in het maken van collectieplannen - Kennis opbouwen over digitale beveiliging en veiligheid
5.	<p>Beheer en behoud</p> <p>Beheer en behoud van collecties is een specialisme waarbij aandacht is voor typen materialen van objecten en wordt gekeken naar de ideale bewaaromstandigheden en het voorkomen van schade aan voorwerpen. Actueel is het afstoten van delen van de collecties, het zogenaamde ‘ontzamelen’, volgens standaard van RCE (Museale Weegschaal).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Individuele advisering over behoud voorwerpen en collecties - Begeleiden van ontzamelprocessen - Bijeenkomst netwerk Textiel (1x)
6.	<p>Landelijk en internationaal netwerk</p> <p>De landelijke en internationale overlegstructuren zorgen voor een betere kwaliteit en zichtbaarheid van het erfgoed. Het leidt tot efficiency en provinciaal voordeel doordat samen standaarden kunnen worden opgezet en deskundigheid kan worden gedeeld. Via de landelijke netwerken is er ook contact met VNG, IPO, OCW en de grootste landelijke cultuurfondsen.</p> <p>Internationale contacten via Europa Nostra, overleg Vlaamse Collega’s en internationaal jongeren netwerk the Future is Heritage.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - OPEN 6 x - LCM 8 x (o.a. Museumregister NL) - Kunsten '92 4 x - Landelijk vakoverleg erfgoededucatie 4 x - Overleg digitale erfgoedportals 2 x - NDE (overleg coaching digitalisering) 6x - Regio is Groei (erfgoedparticipatie) 18 x - RLN (publieksbereik romeinse limes) 6 x - Geheugen van Nederland 7x - Museumvereniging en Rijksdienst Cultureel Erfgoed via bovenstaande netwerken
7.	<p>Diversiteit en slavernijverleden</p> <p>Diversiteit en slavernijverleden is een actueel thema. Door het slavernijverleden van Gelderland te onderzoeken komt bewustwording op gang over dit nog onderbelichte deel van de geschiedenis. Er wordt samengewerkt met de Radboud universiteit. De resultaten geven aanleiding om meer diversiteit in de thema’s van exposities en publicaties aan te brengen.</p> <p>In 2022 zal met name aandacht worden geschonken aan verhalen van vrouwen in de Gelderse geschiedenis en de verhalen van migranten die in de 20ste eeuw in Gelderland kwamen wonen. De verhalen worden toegankelijk gemaakt via mijnGelderland.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Afronden publicatie en project slavernijverleden - Advisering en netwerk rondom slavernijverleden - Inspelen op vragen over slavernijverleden uit de achterban/ samenwerking initiëren. - Verhalen van vrouwen - Verhalen migranten 20ste eeuw

8.	<p>Geschiedenis en oral history</p> <p>Met de activiteiten rondom geschiedenis en oral history (OH) worden op een historisch verantwoorde manier verhalen van mensen bewaard. Vaak gaat het om de verhalen of herinneringen van mensen rondom een bepaalde plek of verhalen over verzamelde voorwerpen die nauw zijn verbonden met de lokale geschiedenis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Adviseren over OH met als doel mensen te activeren verhalen op te tekenen en de waarde ervan te zien - Trainingen geven aan groepen die met OH aan de slag willen - Begeleiden van OH-vrijwilligers - Overleg met archieven over duurzaam borgen van verkregen historische bronnen
9.	<p>Fondswerving</p> <p>In 2020 en 2021 heeft Erfgoed Gelderland extra geïnvesteerd in de kennisontwikkeling rondom fondswerving. Een groep van zeven medewerkers kan nu uiteenlopende ondersteuning bieden aan organisaties die vragen hebben rondom fondswerving als onderdeel van een bredere adviesvraag. Naast die doorlopende adviesondersteuning wordt in 2022 de website actueel voorzien van informatie over fondswerving.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - 7 medewerkers adviseren ook over fondswerving - 2 medewerkers zorgen voor plaatsen actuele informatie over fondsen en aanvraagprocedures op de website
10.	<p>Verhaal van Gelderland - publicatie</p> <p>De boekpublicatie Verhaal van Gelderland zal in 2022 worden gepresenteerd. Erfgoed Gelderland is betrokken bij de redactie van het boek en bij de communicatie en het leggen van de verbinding met het brede Gelderse erfgoedveld. Velen dragen bij aan de realisatie van dit boek en het is belangrijk dat zij ook allemaal tijdig op de hoogte zijn en zich mede-eigenaar voelen van dit bijzondere vierdelige boekwerk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bijdragen aan redactie Verhaal van Gelderland - In nauw overleg met Dolly Verhoeven communicatieplan maken - Communicatie richting erfgoedveld via nieuwsbrieven, bijeenkomsten - Organisatie boekpresentatie
11.	<p>Erfgoed Gezocht</p> <p>Erfgoed Gezocht is een citizen science-project in samenwerking met de universiteit van Leiden. In 2019 is met behulp van grote groepen vrijwilligers op de Veluwe digitaal gezocht naar sporen van grafheuvels, raatakkers en houtskoolmeilers. In 2022 wordt het project afgerond waarbij aan de ene kant gekeken wordt hoe vrijwilligers bij dit type projecten optimaal in te zetten zijn en aan de andere kant met gemeenten en terreinbeheerders wordt gekeken naar het beheren van en vertellen over de vele nieuwe archeologische plekken die bekend zijn geworden. Het project wordt grotendeels uitgevoerd dankzij een subsidie van het FCP.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bijeenkomsten met terreinbeheerders - Bijeenkomsten met vrijwilligers - Overleg universiteit Leiden - Leveren eindproduct van het onderzoek

ZICHTBAARHEID VERGROTEN		Output
12.	<p>mijnGelderland</p> <p>De verhalenwebsite mijnGelderland groeit. Met ruim 400.000 individuele bezoekers per jaar en vele volgers via de sociale mediakanalen is het bereik groot. mijnGelderland zorgt voor de zichtbaarheid van verhalen die horen bij uiteenlopende projecten (bijvoorbeeld Slavernijverleden) en legt verbindingen met de regio's. De publiekscampagne om de Gelderse musea te promoten (zomer 2021) verloopt ook via mijnGelderland.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Technisch verbeteren en onderhouden van de website MG (inclusief digitale toegankelijkheid) - Agenda en actualiteiten plaatsen - Maandelijks nieuwsbrieven en berichten sociale media - Plaatsen nieuwe verhalen die aansluiten bij Verhaal van Gelderland - Lokale en regionale historische canons aanvullen en herijken - Publiekscampagnes opzetten en uitvoeren
13.	<p>Webredactie publiekswbsites</p> <p>De webredactie zorgt voor onderlinge versterking van de publiekswbsites mijnGelderland, CollectieGelderland, Reizen in de Tijd en Erfgoedvrijwilliger en regionale sites als Schijnwerpers op de Veluwe en het Verhaal van Maas en Waal.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Webredactie: aanvullingen, verbeteringen en nieuwe content plaatsen - Overleg en afstemming projecten - Verbinding leggen tussen diverse projectwebsites
14.	<p>Communicatie</p> <p>Communicatie is de spil van alle activiteiten. De corporate communicatie is belangrijk om het contact met het Gelderse erfgoedveld in stand te houden. Zo worden erfgoedorganisaties over activiteiten en projecten geïnformeerd en kunnen actuele ontwikkelingen onder de aandacht worden gebracht.</p> <p>De publiekscommunicatie over het erfgoed in Gelderland en het Verhaal van Gelderland verloopt via de websites mijnGelderland en CollectieGelderland.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Technisch verbeteren en onderhouden van de website EG - Maandelijkse nieuwsbrieven - Agenda en actualiteiten - Communicatieplannen voor projecten maken en uitvoeren - Afstemmen actualiteiten en speerpunten - Rapportages maken over publieksbereik websites
15.	<p>Verhaal van Gelderland – publiek (zie bijlage 1)</p> <p>Publieksbereik Verhaal van Gelderland is het centrale project waarbij opengestelde erfgoedorganisaties (oa. musea), inwoners en toeristen betrokken worden bij het Gelderse verleden. Het bestaande project Ieders Museum (Gelderse Museumdag) zal geïntegreerd</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Jaarlijks één perspectief op Verhaal van Gelderland uitwerken op minimaal 15 locaties - Bijeenkomsten en netwerken rond inhoudelijke thema's organiseren; planvorming en samenwerking vormgeven

	worden met Verhaal van Gelderland. Veel andere activiteiten zullen hiernaar verwijzen of er bij aanhaken.	- Aandacht voor Romeinse Limes
16.	Ieders Museum In samenwerking met de Programmaraad en aan de hand van de matrix met de tijdvakken en perspectieven op de Gelderse geschiedenis een breed project ontwikkelen waarbij het aanbod van de musea wordt versterkt en de gezamenlijke promotie wordt versterkt. Zie bijlage.	- Versterking van het aanbod in de musea mijnGelderland als centrale plaats waar iedereen het Verhaal van Gelderland kan vinden - Publiekscampagne ter promotie van de Gelderse musea in de zomermaanden
17.	Publieksarcheologie Archeologie is actueel, de Archeohotspots worden breed gewaardeerd, de mobiele Archeohotspot zal op meer plaatsen te bezoeken zijn. De archeologische netwerken worden geactiveerd en het samenwerken gestimuleerd.	- ArcheoHotspots - Nederlandse Archeologiedagen - Netwerk Romeinen
18.	Erfgoedfestival Voor het erfgoedfestival 2022 wordt gedacht aan een evenement dat nauw aansluit bij Verhaal van Gelderland en inzet op het vergroten van de brede betrokkenheid van de inwoners bij het Verhaal van Gelderland. Over de exacte verschijningsvorm wordt najaar 2021 met de provincie gesproken.	- Planvorming erfgoedfestival 2022 - Inwoners betrekken bij het erfgoed en de historie van de provincie - Kunst en erfgoed met elkaar verbinden om te komen tot verrassende en actuele inzichten.
VERBINDINGEN VERSTERKEN		Output
19.	Aanloop en innovatie EG wil graag kunnen inspelen op de actualiteit en aansluiten bij initiatieven waar energie in zit en de slagingskans om die reden groot is. We willen inspelen op regionale vragen van gemeenten en erfgoedorganisaties om ze te ondersteunen vanuit onze expertise. Vanuit de samenwerking met CultuurOost zullen waarschijnlijk nieuwe projecten voor gemeenten ontstaan. In deze met technologie verweven samenleving werken we daarnaast waar nodig samen met erfgoedinstellingen aan de modernisering van publiekspresentaties. We houden trends en ontwikkelingen bij op het gebied van innovatieve en vernieuwende presentatievormen. En ondersteunen onze leden bij het actueel en modern houden van publiekspresentatievormen, waarbij duurzaamheid en zelfredzaamheid voorop staan.	- Regionale netwerken versterken, samenwerking stimuleren - Erfgoedorganisaties stimuleren om kennis te maken met andere doelgroepen en andere organisaties (diversiteit bevorderen) - Subsidieaanvragen voorbereiden - Kennis op het gebied van technologische ontwikkelingen, gericht op presentatiemiddelen en overdracht hiervan op erfgoedinstellingen.

20.	<p>Erfgoededucatie, website Reizen in de Tijd</p> <p>Erfgoededucatie voor het basisonderwijs is bij uitstek geschikt om het verhaal over de eeuwenoude wisselwerking tussen landschap en menselijk ingrijpen voor leerlingen inzichtelijk te maken. Dit sluit nauw aan op burgerschap en identiteitsvorming in het onderwijs. Mensen maken telkens nieuwe keuzes als de omstandigheden en de plek daarom vragen. Leerlingen komen in de toekomst voor keuzes te staan om hun leven vorm te geven. Erfgoedpartijen kunnen binnen het onderwijs een bescheiden maar verhelderende rol hierin spelen door inzichtelijk te maken voor welke dilemma's onze voorouders stonden en hoe zij hun samenleving hebben vormgegeven.</p> <p>De website Reizen in de Tijd (RidT) is het platform waar erfgoedaanbieders en basisonderwijs samen komen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Technisch verbeteren en onderhouden van de website RidT - Advies erfgoedorganisaties over deelname RidT - Ondersteuning bij ontwikkelen lesmateriaal - Netwerk onderhouden met CultuurOost en 26 Cultuurpunten - Landelijk netwerk onderhouden rondom erfgoededucatie
21.	<p>Samenwerken HBO / WO</p> <p>Samenwerken HBO / WO is een vanzelfsprekende werkwijze geworden. Sinds enkele jaren weten met name de Radboud Universiteit, de HAN en Saxion Hogeschool ons te vinden voor betekenisvolle praktijkopdrachten voor de studenten.</p> <p>Erfgoedorganisaties hebben behoefte aan begeleiding bij het maken van materiaal voor jonge doelgroepen en vinden het fijn dat studenten daarin een rol kunnen spelen. Zij kunnen beter inschatten welk verhaal van de organisatie het meest interessant is voor jonge doelgroepen. Daarnaast geven de studenten ook richting aan hoe je dat verhaal op een aansprekende manier kunt vertellen.</p> <p>Dankzij deze structurele samenwerking in projecten met HBO en WO weten studenten EG te vinden en bieden we jaarlijks gemiddeld zes studenten een uitgebreidere stageopdracht.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - 2 maal per jaar begeleiding van circa 8 groepen van 4 studenten HAN (64 studenten per jaar) - Inspelen op vragen studenten - Erfgoedorganisaties adviseren over productontwikkeling voor een jongere doelgroep - Studenten begeleiden tijdens hun stages
22.	<p>Netwerk met de leden versterken</p> <p>Bijna alle activiteiten van EG zijn erop gericht om het netwerk met de leden, dwz. de Gelderse erfgoedorganisaties, te versterken. Het is belangrijk dat er jaarlijks een aantal netwerkbijeenkomsten wordt georganiseerd waarbij men elkaar ontmoet (in homo- of heterogene samenstelling) en geïnspireerd en gestimuleerd wordt om elkaar op te zoeken, ervaringen uit te wisselen en samen te werken. Het belang van samenwerken wordt</p>	<ul style="list-style-type: none"> - 2 maal per jaar een bijeenkomst voor het gehele Gelderse erfgoedveld - 8 maal per jaar kleinere bijeenkomsten van homogene deelnetwerken (historische verenigingen, kleine musea, vrijwilligersmusea, e.a.)

	<p>onderkend, maar men stelt het op prijs dat EG agendeert en uitnodigt om wensen om te zetten in daden.</p>	
23.	<p>Netwerk provinciale partners</p> <p>We vinden het belangrijk om in contact te zijn en te blijven met de organisaties die net als EG met een Gelderse blik naar de omgeving kijken. In eerste plaats zijn dit CultuurOost, Rijnbrink, Toerisme Veluwe Arnhem Nijmegen (TVAN), Omroep Gelderland, Geldersch Landschap en Kasteelen en Gelders Genootschap. We sluiten ook graag aan bij bijeenkomsten van de provinciale Leefbaarheidsalliantie (vrijwilligers) en de Erfgoedalliantie (monumenten).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bijeenkomsten organiseren en faciliteren - Actief meepraten en verantwoordelijkheid nemen voor realisatie van plannen
24.	<p>Teamoverleg</p> <p>Sinds het thuiswerken wordt er elke maandagmorgen een uur overlegd met het hele team (digitaal) waarbij alle medewerkers en stagiairs ruimte krijgen om te vertellen waar zij inhoudelijk mee bezig zijn en anderen kunnen consulteren en betrekken. Dit leidt tot een grotere kwaliteit van de output, meer betrokkenheid en onderlinge samenwerking en afstemming.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Wekelijks een uur voor alle medewerkers - Kwaliteitsverbetering - Beter afstemming - Grotere betrokkenheid
25.	<p>Erfgoed en jongeren</p> <p>Het blijkt een grote uitdaging voor veel erfgoedorganisaties aansluiting te vinden en te houden bij een jonge doelgroep. Erfgoed Gelderland ondersteunt organisaties daarbij door organisaties te laten deelnemen aan Reizen in de Tijd, door samen met organisaties op zoek te gaan naar nieuwe manieren om jongeren te bereiken, door samen te werken met HBO / WO en door het Jongerengilde van vijftien twintigers - gevraagd en ongevraagd - advies te laten uitbrengen aan organisaties. De website erfgoedvrijwilliger stimuleert jongeren om erfgoedvrijwilliger te worden en helpt met tips en trucs deze jongeren te motiveren en te behouden.</p> <p>EG heeft de afgelopen jaren actief geparticipeerd in het Europese netwerk van jongeren en erfgoed, the Future is Heritage (FiSH). Een groot aantal studenten is hier tijdens hun stage bij EG mee in aanraking gekomen en is ook in het netwerk actief gebleven. EG zal binnen de beperkte mogelijkheden die er zijn blijven werken aan het in stand blijven van dit Europese jongerennetwerk.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Advisering individueel over aanpassingen om jongeren te werven - Werven van jongeren via Regio is Groei (participatiecoaching) - Webinar over het werven van jongeren - Begeleiding jongerengilde - Participeren in Europees jongerennetwerk FiSH

26.	<p>Erfgoedparticipatie</p> <p>Met Erfgoed Brabant en Erfgoedhuis Zuid-Holland zijn we in 2021 gestart met het programma Regio is Groei. Het is de bedoeling dat uiteindelijk alle erfgoedhuizen aansluiten. Het programma bestaat uit verschillende onderdelen, waaronder de website www.erfgoedvrijwilliger.nl, waarop vraag en aanbod van vrijwilligerswerk worden samengebracht. Deze succesvolle site is enkele jaren geleden gelanceerd door Erfgoed Gelderland; inmiddels doen er in totaal 10 provincies mee. Een ander belangrijk onderdeel is de interprovinciale uitvoering van het programma Faro-erfgoedparticipatie van de RCE, waarvoor de drie erfgoedhuizen participatieloketten hebben opgezet, gericht op coaching van met name vrijwilligers en erfgoedgemeenschappen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Samenwerken en afstemmen met andere erfgoedhuizen en de RCE - Website erfgoedvrijwilliger onderhouden en actueel houden - Advisering individueel aan nieuwe initiatieven/erfgoedgemeenschappen
27.	<p>Burgerschap en Vrijheid</p> <p>Het project bestaat uit een tweetal deelprojecten namelijk De Vrijheidsdagen en Burgerschap & Vrijheid in het MBO. Deze vormen samen één overkoepelende aanvraag en betreffen een project in algemeen belang. In deze beide deelprojecten staat het thema 'Vrijheid' centraal. Erfgoed Gelderland is penvoerder voor de aanvraag waarbij wordt samengewerkt met diverse partijen.</p> <p>Rijnbrink verzorgt samen met de Gelderse bibliotheken, Erfgoed Gelderland, Spectrum en andere instanties de programmering voor De Vrijheidsdagen. De trekker is hierbij Rijnbrink.</p> <p>Erfgoed Gelderland werkt voor Burgerschap en Vrijheid in het MBO nauw samen met Hogeschool Arnhem Nijmegen, SMH, Coda, Vrijheidsmuseum, Airbornemuseum en Onderduikmuseum en 4 MBO's (docenten en studenten). Waarbij we proberen een duurzaam netwerk op te zetten.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uitvoeren projectplan zoals goedgekeurd door de provincie
28.	<p>De Gelderse Bloem</p> <p>Dit project voorziet in de uitwerking van verschillende thema's waarbij het Gelderse verleden wordt verbonden met de belangrijkste maatschappelijke uitdagingen van vandaag en morgen (klimaatverandering, inclusie, etc.). Erfgoed Gelderland fungeert hierin als coördinator en uitvoerder, maar vooral ook als aanjager van initiatieven van stichtingen en verenigingen, overheden en bedrijven.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uitvoering van het projectplan voor het eerste jaar (okt. 2021-okt. 2022) door een tijdelijke medewerker

6. Begroting 2022

STICHTING ERFGOED GELDERLAND	Jaarrekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
BATEN			
Subsidie Provincie: exploitatie (1)	940.944	966.350	980.844
Subsidie Provincie: Ieders Museum/Museumdag (2)	138.387	141.262	143.381
Subsidie Provincie: Archeohotspots (3)	79.722	81.874	83.102
Subsidie Provincie: Leerstoel (4)	50.000	51.350	52.120
Opdrachten Provincie	371.497		
Projecten Stichting	569.669		
Dienstverlening Coöperatie (5)		25.000	40.000
Dekkingsbijdrage uren project (6)		76.260	215.500
Bijdrage erfgoededucatie Cultuur Oost		30.000	
Inkomsten overige projecten (7)			27.247
TOTAAL BATEN	2.150.219	1.372.096	1.542.194
LASTEN			
Personeelskosten	1.308.250	1.013.234	1.087.641
Huisvestingskosten (8)	98.754	94.000	97.000
ICT-kosten	36.448	35.000	31.500
Organisatiekosten	43.612	42.250	44.450
Dekkingsbijdrage projecten	-721.867		
Directe projectkosten (9)	707.355	187.612	278.603
Directe projectkosten Stichting	576.152		
Financiële baten en lasten	325		3.000
TOTAAL LASTEN	2.049.029	1.372.096	1.542.194
BEDRIJFSRESULTAAT	101.190	0	0

6.1 Toelichting op de begroting

De nummers 1 t/m 4 vormen de basissubsidie zoals toegelicht in hoofdstuk 5.

- 5) De medewerkers van de stichting voeren de leden- en financiële administratie uit van de coöperatie. Daarvoor wordt jaarlijks een bedrag van €25.000 in rekening gebracht.
- 6) Erfgoed Gelderland voert projecten uit op basis van een aanvullende offerte of gesubsidieerde begroting. Het hier vermelde bedrag bestaat uit doorlopende projecten uit 2021 of nieuwe projecten die zeker worden gerealiseerd in 2022.
- 7) Er zijn nog gesprekken gaande over projecten voor het jaar 2022, nog niet alles is concreet. Het is realistisch, gezien de gerealiseerde begrotingen van afgelopen jaren, om een in te verdienen bedrag op te nemen in deze begroting.
- 8) EG zal ook in 2022 voor een deel vanuit huis blijven werken. Er wordt onderzocht of er een besparing mogelijk is op de huidige huisvestingskosten.
- 9) De budgetten van drie provinciale projecten Ieders Museum, Publieksarcheologie en Leerstoel Gelderse Geschiedenis die gebruikt worden om materiele en externe kosten mee te financieren.

7. Bijlagen

Bijlage 1:

Ieders Museum 2022 / Publieksbereik Verhaal van Gelderland

Inleiding

Erfgoed Gelderland wil de komende jaren het Verhaal van Gelderland actief uitdragen samen met de Gelderse musea. Hiermee wordt bijgedragen aan het provinciale doel: versterken van de Gelderse identiteit. Het project is zo vormgegeven dat de kernwoorden van de provincie op een vanzelfsprekende manier in de werkwijze zijn verweven:

- Verbinden, verwonderen, bewaren
- Streven naar duurzame toegankelijkheid
- Ruimte voor de regio

In het voorjaar van 2021 heeft Erfgoed Gelderland het *Raamwerk Verhaal van Gelderland* als inhoudelijk kader voor het Publieksbereik Verhaal van Gelderland gepresenteerd aan het Gelderse erfgoedveld. Dit raamwerk is positief ontvangen en het veld verwacht van Erfgoed Gelderland de verdere uitwerking hiervan. Er is een Programmaraad samengesteld uit een aantal directeuren van grote musea en publiekstoegankelijke erfgoedorganisaties. Zij denken mee over perspectieven en de inhoudelijke thema's en de verbinding met de actualiteit. De programmaraad zorgt voor draagvlak en verbinding in het Gelderse erfgoedveld.

De aanpak van 2022 bouwt voort op de activiteiten van 2021. Het is de bedoeling een lijn in te zetten die doorloopt tot 2024 en verder. De gedachte van de Gelderse Museumdag waarbij de inwoners van de provincie kennismaken met het rijke aanbod van de Gelderse musea is hiermee geactualiseerd.

Doelstelling

Met het project Ieders Museum geeft Erfgoed Gelderland de komende jaren invulling aan het Publieksbereik Verhaal van Gelderland voor de musea. Hiervoor dient het document *Raamwerk Verhaal van Gelderland* als inhoudelijke kader. Ieders Museum werkt met twee pijlers:

1. Inhoudelijke presentatie en verbinding van de erfgoedlocaties aan de hand van een gekozen jaarperspectief dat aansluit bij de canon;
2. Promotie van de locaties waar het Verhaal van Gelderland te vinden is.

Doelgroep van dit project

Dit project heeft twee belangrijke maar ook zeer uiteenlopende doelgroepen:

- a. De musea en andere publiekstoegankelijke erfgoedorganisaties;
- b. Inwoners en bezoekers van Gelderland met interesse in musea en geschiedenis.

Van de eerste doelgroep wordt gevraagd om samen te werken, nieuwe thema's te presenteren, webinars bij te wonen of publieksdagen te organiseren. De content die dat oplevert wordt door

middel van een brede marketingcampagne gepresenteerd aan inwoners en bezoekers (toeristen) met een interesse in musea en geschiedenis.

De rol van Erfgoed Gelderland is die van aanjager, kennisdeler, verbinder en organisator van de uiteenlopende activiteiten voor het erfgoedveld. Daarnaast zorgt Erfgoed Gelderland voor een gezamenlijke marketingcampagne met speerpunten waardoor de Gelderse musea op bepaalde momenten in het jaar breed onder de aandacht worden gebracht.

Inhoudelijke presentatie en verbinding van de erfgoedlocaties

In de publicatie *Verhaal van Gelderland* (eindredactie Dolly Verhoeven), wordt uitgegaan van zeven historische tijden. Zij vormen de ankerpunten om de geschiedenis voor de bezoekers overzichtelijk in te delen en ook kleinere gebeurtenissen in het grote geheel te plaatsen. Om het verhaal aansprekend voor de doelgroep te vertellen en om aan te sluiten bij de diverse locaties, wordt gewerkt met zeven perspectieven. De perspectieven sluiten aan op de landelijke canon (Nederlands Openlucht Museum) en zijn om die reden voor veel mensen (en schoolkinderen) herkenbare kapstokken.

De grote lijnen van de historische tijden		De gekozen perspectieven	
1	Prehistorie	1	Land & water
2	Romeinse tijd	2	Zingeving & levensbeschouwing
3	Vroege middeleeuwen	3	Taal, Kunst & Cultuur
4	Graafschap & Hertogdom	4	Kennis & vernieuwing
5	Nederlands gewest	5	Sociale (on)gelijkheid
6	19e eeuw	6	Politiek & Samenleving
7	20e eeuw	7	Economie & uitwisseling

Elk jaar wordt er één perspectief gekozen. Dit wordt inhoudelijk verdiept en uitgewerkt. Daarna wordt aan musea en opengestelde erfgoedlocaties gevraagd zich bij dit perspectief aan te sluiten door samen met anderen activiteiten en programma's uit te werken. Het perspectief is leidend en leent zich goed voor publiekscampagnes. Bezoekers worden verleid en uitgedaagd meerdere locaties te bezoeken en het perspectief op verschillende manieren te bekijken of te beleven.

In het najaar wordt samen met de Programmaraad een keuze gemaakt voor de perspectieven van de komende jaren.

Activiteiten leders Museum 2022 concreet

	Wat	Wie voert uit of is actief betrokken	wanneer	Koppeling prov. kernwoorden
1	Vaststellen inhoudelijk perspectief 2022	Erfgoed Gelderland in overleg met Programmaraad	Najaar 2021	Verbinden, verwonderen, bewaren
2	Activeren musea deel te nemen in samenwerking met anderen	Erfgoed Gelderland en leden Programmaraad in hun eigen regio	Wintermaanden 21/22	Ruimte voor de regio
3	Plannen maken binnen kleinere samenwerkingsverbanden	Musea maken plannen, Erfgoed Gelderland stimuleert en faciliteert	Voorjaar 22	Ruimte voor de regio
4	Plannen rondom promotiecampagne zomer, inclusief website aanpassingen	Erfgoed Gelderland	Voorjaar 22	Duurzame toegankelijkheid
5	Musea leveren definitieve plannen en keuze campagnelocaties zaterdagen in de zomer; de Gelderse Museumdagen.	Musea en Erfgoed Gelderland	Voorjaar 22	Verbinden, verwonderen, bewaren
6	Start promotiecampagne offline en online	Erfgoed Gelderland Omroep Gelderland	Juni 22	Duurzame toegankelijkheid
7	Uitvoering project: <ul style="list-style-type: none"> - Uitvoeren programma's en activiteiten op locatie - Doorlopende promotie in abri's, via sociale media en samen met Omroep Gelderland - Specifieke promotie zaterdagen op locatie 	Samenwerkende musea Erfgoed Gelderland Omroep Gelderland	Juli en augustus 22	Verbinden, verwonderen, bewaren
8	Evaluatie activiteiten en samenwerkingsverbanden	Erfgoed Gelderland	Oktober	Duurzame toegankelijkheid
9	Start plannen 2023	Erfgoed Gelderland en Programmaraad	November	

Marketing en promotie: Beleef het Verhaal van Gelderland

De zomermaanden zijn geschikt als centrale periode voor het bereiken van veel mensen. Er kan gefietst en gewandeld worden, mensen hebben zin om er op uit te trekken en er is vrije tijd om wat verder weg op pad te gaan. De nadruk van de campagne ligt om die reden in de zomermaanden. Er wordt in navolging van 2021 gekozen voor een uitgesmeerde campagne op de zaterdagen, de Gelderse Museumdagen:

- Samenwerkende musea organiseren extra activiteiten, ook samenwerking met lokale ondernemers
- Samenwerking met het radioprogramma van Omroep Gelderland en René Arendsen ('Ridder' René)
- Offline (Abri's) en online campagne: *'Beleef het Verhaal van Gelderland, bezoek het museum in de buurt'*

In 2021 leverde de campagne in bushokjes en via facebook veel respons op. De campagne leidde de bezoeker naar de webpagina *In de buurt* op mijnGelderland waardoor deze zich bewust werd van het rijke museumlandschap van Gelderland. In 2022 en komende jaren willen we deze

campagnes voortzetten onder dezelfde slogan met extra aandacht voor het jaarlijks perspectief. Op deze manier kunnen we zowel aan alle opengestelde erfgoedlocaties als aan de musea die een gezamenlijke activiteit vanuit een bepaald perspectief tonen, aandacht geven.

Activiteiten marketing en promotie 2022:

- Keuze voor het jaarlijkse perspectief en dit inhoudelijk laten verdiepen en uitwerken zodat het velen aanspreekt en musea er graag aan meedoen;
- Musea en erfgoedlocaties uitnodigen samen met anderen activiteiten en programma's te ontwikkelen die aansluiten op het gekozen perspectief;
- Organiseren Open Zaterdagen/Gelredagen in de zomer waar tal van activiteiten uitnodigen om een stukje van het Verhaal van Gelderland te beleven;
- Onderzoeken of het mogelijk is om een laagdrempelige portaalwebsite 'Verhaal van Gelderland' te ontwikkelen. Dit is de direct herkenbare plek waar het Verhaal van Gelderland samenkomt.
Deze website haalt content op uit de websites mijnGelderland en Collectie Gelderland maar is alleen gericht op de opengestelde erfgoedlocaties en hun plek binnen het Verhaal van Gelderland. Het jaarperspectief wordt hier uitgewerkt en de speciale samenwerkingsverbanden uitgelicht;
- Samenwerken met Omroep Gelderland voor o.a. introfilmpjes bij Perspectieven op de portaalwebsite. Daarnaast kunnen musea gebruik maken van bestaand beeldmateriaal dat bewerkt wordt voor de presentaties in de musea.
- Campagne sociale media;
- Campagne met abri-posters (vervolg op campagne zomer 2021);

De Programmaraad

De programmaraad bestaat uit de grotere leden van coöperatie Erfgoed Gelderland en is opgericht om de samenwerking tussen de leden te versterken, kennis te delen en gezamenlijk op te trekken waar mogelijk en wenselijk. De programmaraad adviseert Erfgoed Gelderland. Met name met hun visie op de verbinding met de actualiteit, de vernieuwende aanpak rond diversiteit en inclusie en het beleid rond het museum als 'de huiskamer van de stad' kunnen deze grotere leden het museale veld in Gelderland versterken. Zij kunnen als ambassadeur van Verhaal van Gelderland optreden in hun eigen regio en samenwerking stimuleren.

Begroting leders Museum / Publieksbereik Verhaal van Gelderland

	WAT	KOSTEN
1	Portal Verhaal van Gelderland	€ 25.000
2	Brede promotiecampagne online en offline	€ 50.000
3	Activiteiten in de zomerperiode	€ 25.000
4	Kennisverbreding rond gekozen perspectief (startbijeenkomsten, webinars e.d.)	€ 10.000
5	Thema en lijn opzetten per jaar en integreren in de portaalwebsite	€ 30.000
	TOTAAL	€ 140.000 ex btw

Toelichting op de begroting

- 1) Onderzoeken hoe op basis van de content van mijnGelderland en Collectie Gelderland een bovenliggende portal te realiseren is waar de bezoeker laagdrempelig kennismaakt met het Verhaal van Gelderland en het actuele programma van dat moment.
- 2) Ontwikkelen Abri-campagne, vergelijkbaar met die van 2022 en aan laten sluiten op sociale mediacampagne.
- 3) Zaterdag in juli en augustus met extra activiteiten voor bezoekers. Er staat op een zaterdag minimaal één museum in de schijnwerpers. Programmering hiervan is afhankelijk van de inhoudelijke planvorming die pas in het voorjaar van 2022 duidelijk wordt. Bezoekers betalen een normale entreprijs, musea zijn nog aan het herstellen van de coronaperiode, er zal niet gevraagd worden zelf financieel extra te investeren door bijvoorbeeld gratis entree of rondleidingen aan te bieden. Deze extra's worden eventueel uit dit budget bekostigd. In 2021 bleek dat de middelgrote en kleine musea met een extra budget van €2.000 voor één zaterdag een mooi extra programma konden realiseren.
In 2022 zullen deze activiteiten nauw aansluiten bij de extra promotie rond het verschijnen van de publicatie Verhaal van Gelderland. Er wordt samengewerkt met Omroep Gelderland.
- 4) Bijeenkomsten voor de deelnemende musea, kennis ophalen over het gekozen perspectief, elkaars ideeën leren kennen als basis voor samenwerkingsprojecten.
- 5) Budget om het gekozen jaarperspectief zichtbaarder te maken voor het publiek. Bijvoorbeeld door het maken van filmpjes, produceren van extra promotie uitingen of gadgets waarmee de musea hun samenwerking zichtbaarder maken.

Bijlage 2: Publieksarcheologie

De Romeinse Limes heeft in juni 2021 de UNESCO-werelderfgoedstatus gekregen. Erfgoed Gelderland is hier nauw bij betrokken. Het thema is een belangrijk onderdeel van Verhaal van Gelderland, de activiteiten rondom de Limes zullen een belangrijk deel uitmaken van Verhaal van Gelderland. Het Romeinennetwerk zal verder worden versterkt en uitgebreid. Dit sluit aan bij de erfgoedparticipatiegedachten van FARO.

Gelderland is voorzitter van de Romeinse Limes Nederland, een samenwerking met de erfgoedhuizen van Zuid-Holland en Utrecht. Van hieruit worden uiteenlopende activiteiten georganiseerd in de drie provincies.

Het succesvolle project Erfgoed Gezocht (2019) kreeg een subsidie van het FCP, zodat in 2021 en 2022 de onderzoeksresultaten breder toegankelijk worden.

De mobiele ArcheoHotspot in Zutphen is succesvol en de plannen voor meer breed inzetbare ArcheoHotspots worden in 2022 uitgewerkt.

Bijlage 3: Leerstoel Gelderse Geschiedenis

Sinds 2018 voorziet de Provincie Erfgoed Gelderland van middelen voor de bekostiging van een leerstoel Gelderse Geschiedenis aan de Radboud Universiteit. De leerstoel wordt bekleed door prof. dr. Dolly Verhoeven. Eén maal per jaar wordt de leerstoel geëvalueerd door een Commissie van Toezicht, waarvan de directeur van Erfgoed Gelderland deel uitmaakt.

De leeropdracht heeft vier doelen:

- 1) onderzoek naar de Gelderse geschiedenis bevorderen;
- 2) de resultaten daarvan breed toegankelijk maken;
- 3) onderwijs geven;
- 4) een bijdrage leveren aan de band tussen universiteit en provincie.

De publicatie Verhaal van Gelderland (voorbereiding en uitvoering in de jaren 2019-2022) vormt een belangrijk aspect van de werkzaamheden van Dolly Verhoeven. Zij werkt samen met Erfgoed Gelderland om de achterban van historisch geïnteresseerden te betrekken en te informeren over de publicatie.

